

Autismespectrumstoornis (ASS)

Signaleren

Autisme is de verzamelnaam voor gedragskenmerken die duiden op een kwetsbaarheid op het gebied van sociale interactie, communicatie, flexibiliteit in denken, bewegen en handelen, in de zintuiglijke prikkelverwerking en op het gebied van filteren en integreren van informatie. Daarnaast ervaren mensen met autisme ook vaak problemen met uitvoerend handelen, met name op het gebied van plannen en organiseren. Als onderliggende verklaringen voor deze gedragskenmerken worden problemen met de theory of mind, executieve functies en een gebrek aan centrale coherentie veel genoemd – maar deze zijn niet voor alle mensen met autisme herkenbaar. Autisme kan op dit moment niet op een objectieve manier worden vastgesteld via lichamelijk onderzoek zoals bloedonderzoek of een hersenscan. Autisme kan alleen worden aangetoond aan de hand van gedragskenmerken, vast te stellen met behulp van vragenlijsten, interviews en observaties.

Diagnostiek

Diagnostiek bij volwassenen gericht op een autismespectrumstoornis vindt plaats door gesprekken en onderzoeken bij de persoon met (vermoedens van) autisme (anamnese) en indien mogelijk ook met een ouder of naaste die een beeld kan geven van de ontwikkeling, levensloop en huidige problemen. De afwezigheid van een geschikte naastbetrokkene mag geen reden zijn om de diagnose niet te stellen.

Comorbiditeit: Een Autismespectrumstoornis kan onder andere samengaan met AD(H)D, stemmingsproblematiek, angststoornissen, PTSS, verstandelijke beperking en persoonlijkheidsproblematiek. Bij een vermoeden hiervan kunnen diagnostische middelen van de betreffende zorgpaden-aanvullend afgenomen worden.

Behandelinterventies

- Psycho-educatie; voor de cliënt en diens naasten.
- EHealth; Embloom (psycho-educatie over ASS, tekst/ video's met uitleg over de aandoening, dagboeken voor inzicht problematiek en onderliggende klachten). Daarnaast kan er via deze route aandacht zijn voor 'Leefstijl'.
- Psychosociale en psychotherapeutische behandeling: het versterken van de eigen regie en het vergroten van de coping vaardigheden van de cliënt.
- Cognitieve gedragstherapie (CGT); bijvoorbeeld rondom problemen met plannen en organiseren (executieve functies).
- Acceptance en commitment therapie (ACT)
- Vaktherapie (psychomotorische therapie, muziek therapie, dans- en bewegingstherapie). Vaktherapie is gericht op beweging en lichaamsbeweging wat kan bijdragen aan de vermindering van secundaire klachten.
- Leefstijlinterventies: (dagstructuur, beweging, stressreductie, slaaphygiëne) Bij DOPPA zorg is aandacht voor leefstijl een belangrijke aanvulling op de behandeling van mensen met autisme. Veel cliënten hebben baat bij ondersteuning op gebieden zoals voeding, beweging, slaap en stressmanagement.
- Farmacotherapie; de behandeling kan eventueel gecombineerd worden met het voorschrijven van medicatie, maar autisme kan doorgaans niet alleen met medicatie worden behandeld.

Nazorg / Terugvalpreventie

Besteed aandacht aan nazorg en bereid de cliënt voor op volgende levensfase en bijbehorende levensloop- en zingevingsvragen. Uitgangspunt is dat mensen met autisme zoveel mogelijk zelf vorm en inhoud geven aan hun kwaliteit van leven en maatschappelijke participatie. Het is wenselijk om een terugvalpreventieplan of crisisinterventieplan op te stellen in samenspraak met cliënt.

Bij afronding van de behandeling zal de (regie)behandelaar de zorg overdragen aan de cliënt zelf, of indien er toestemming is gegeven aan diens verwijzer of een vervolgbehandelaar. Het bieden van continuïteit betekent ook dat een cliënt altijd opnieuw in zorg kan worden genomen bij terugval door veranderde omstandigheden of een ingrijpende gebeurtenis.

Bronnen:

https://richtlijnendatabase.nl/richtlijn/autismespectrumstoornissen_bij_volwassenen/autismespectrumstoornissen_bij_volwassenen_start.html
<https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/autisme/introductie>

Belangen- en patiëntenverenigingen:

www.autisme.nl (De Nederlandse Vereniging voor autisme (NVA))
www.pasnederland.nl (PAS Nederland is belangenvereniging voor normaal tot hoger begaafde personen uit het Autisme Spectrum)